

Bieniecki, Zdzisław

Symposium "Renesans zabytków tysiąclecia w Polsce Ludowej"

Ochrona Zabytków 19/3 (74), 43-48

1966

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

SYMPOZJUM „RENEANS ZABYTEKÓW TYSIĄCLECIA W POLSCE LUDOWEJ”

W dniach 20—22 kwietnia 1966 r. odbyło się w Poznaniu sympozjum „Renesans zabytków Tysiąclecia w Polsce Ludowej”, zorganizowane przez Ministerstwo Kultury i Sztuki — Zarząd Muzeów i Ochrony Zabytków, Prezydium Rady Narodowej m. Poznania, Instytut Historii Kultury Materialnej PAN i Muzeum Narodowe w Poznaniu wspólnie ze Stowarzyszeniem Historyków Sztuki, Stowarzyszeniem Architektów Polskich, Polskim Towarzystwem Archeologicznym i Sekcją Konserwatorską ZPAP. W sympozjum, obok uczestników reprezentujących wymienione instytucje i stowarzyszenia, liczny udział wzięli przedstawiciele terenowej służby konserwatorskiej, Pracowni Konserwacji Zabytków, muzeów rozmaitego rodzaju oraz zainteresowanych dyscyplin naukowych i placówek, zajmujących się ochroną i upowszechnianiem kulturalnego dorobku narodowego.

Obrady, które odbywały się w Starym Ratuszu, otworzył wiceprzewodniczący Prezydium MRN w Poznaniu, mgr J. Łangowski, witając przybyłych. Następnie powołano prezydium obrad, które ukonstytuowało się w następującym składzie: dyr. gen. Ministerstwa Kultury i Sztuki S. W. Balicki, prof. dr J. Białostocki, A. Duda-Dziewierz, prof. dr K. Estreicher, prof. dr W. Hensel, prof. dr J. Kostrzewski, prof. B. Marconi, mgr P. Michałowski, prof. dr K. Piwocki, dyr. ZM i OZ mgr M. Ptaśnik, prof. dr Z. Rajewski, prof. J. Remer, prof. dr J. Starzyński i doc. dr W. Ziń.

Słowo wstępne wygłosił dyr. Stanisław Witold Balicki, podnosząc znaczenie sympozjum jako ogniwa jubileuszowych obchodów poznańskich, a zarazem przygotowań do zbliżającego się Kongresu Kultury Polskiej oraz — w nawiązaniu do wyboru Poznania jako miejsca obrad — charakteryzując działalność i zasługi miejscowego konserwatorstwa i muzealnictwa. Stwierdziwszy, że w nazwie sympozjum zawarta jest żywa treść związków spuścizny minionych wieków ze współczesnością, dał wyraz przekonaniu, iż udostępnione po raz pierwszy całemu społeczeństwu zabytki stały się w obecnych warunkach składową częścią kultury narodowej, stanowiąc nie tylko dokument historii, lecz twórczo uczestnicząc w przekształcaniu świadomości ogółu. W dalszym ciągu swego wystąpienia dokonał przeglądu strat wojennych oraz osiągnięć w zakresie ochrony i konserwacji zabytków w XX-leciu Polski Ludowej, zwracając uwagę na uznanie, z jakim odbudowa ich spotkała się w opinii światowej. Przechodząc do poważnych osiągnięć muzealnictwa, wskazał na rozszerzenie problematyki wystawienniczej w związku z obchodami Tysiąclecia oraz ich polityczne znaczenie dla właściwego naświetlenia początków państwa polskiego. Poświęciwszy również uwagę znaczeniu nowej ustawy o ochronie dóbr kultury, społecznej opiece nad zabytkami i działalności towarzystw regionalnych oraz stwierdzając, że renesans zabytków Tysiąclecia nie jest zjawiskiem odosobnionym w kulturze Polski Ludowej, wyraził w imieniu ministra kultury i sztuki wdzięczność wszystkim pracownikom muzeologii i konserwatorstwa za ich owocny trud dla dobra teraźniejszego społeczeństwa i przyszłych pokoleń.

Następnie odbyło się wręczenie złotych i srebrnych Odznak Zasłużonego Działacza Kultury, Odznak za Opiekę nad Zabytkami i Odznak Opiekuna nad Zabytkami osobom wyróżniającym się w dziedzinie ochrony dóbr kultury. Wręczenia odznak dokonał w imieniu ministra kultury i sztuki dyr. S. W. Balicki.

W pierwszym dniu na sesji przedpołudniowej, której obradom przewodniczył prof. dr K. Piwocki, wygłoszono następujące referaty i komunikaty:

Prof. dr Juliusz Starzyński w referacie zatytułowanym *Odrodzone zabytki sztuki i rola ich w tworzeniu nowej kultury artystycznej w Polsce Ludowej*, dając wyraz przekonaniu, że nowa sztuka nie może rozwijać się bez nawiązania do tradycji poświęcił uwagę stosunkowi społeczeństwa do zabytków w przeszłości i obecnie oraz scharakteryzował specyfikę zabytków w Polsce z wydobyciem właściwości miejscowych, wpływu materiału i związku z krajobrazem. Wykazując, że dzieje zabytków stanowią odbicie dziejów umysłowości polskiej, zwłaszcza na przełomie XIX—XX w., o czym w szczególności świadczy epizod kontaktów Mariana Sokołowskiego z Cyprianem Kamilem Norwidem w latach 1861—65, podkreślił prekursorskie znaczenie początkowych badań nad najstarszymi zabytkami państwa polskiego. Stwierdziwszy wpływ poczyznań Lelewela i Norwida na wytworzenie się nowoczesnego pojęcia społecznego posłannictwa sztuki, wskazał na perspektywy badań nad sztuką, jakie — wobec wzbogacenia się świadomości nowego, masowego odbiorcy jako użytkownika dóbr kultury — otwierają się w zakresie kształtowania wyobraźni artystycznej dla potrzeb przyszłej twórczości.

Prof. dr Witold Hensel w referacie mającym za temat *Początki państwa polskiego w świetle zabytków odkrytych w dobie Polski Ludowej* uwypuklił jako nową funkcję zabytków ich wpływ na rozwój historycznej świadomości społeczeństwa. Przypomniawszy stan wiedzy przed rozpoczęciem wielkich prac zespołowych, wskazał na dokonanie się ogromnego skoku w badaniach, których wyniki rozszerzyły horyzonty polskiej wiedzy historycznej. Wyrażając przekonanie, że uzyskane osiągnięcia zostały umożliwione dzięki zespołowości prac oraz poparciu władz i całego społeczeństwa, podkreślił doniosły wpływ obchodów Tysiąclecia na rozwój badań nad początkami państwa polskiego. Kompleksowość badań pozwala pokusić się o rekonstrukcję procesu formowania się państwowości polskiej, ujawniając jego złożoność oraz prostując mylne wyobrażenia i hipotezy. Po zobrazowaniu przebiegu procesów poprzedzających ostateczne powstanie państwa, scharakteryzował postęp wiedzy w stosunku do poszczególnych etapów procesu kształtowania się zaczątków organizacji państwowej, osiągnięty w wyniku prac badawczych i wykopaliskowych. Dokonawszy przeglądu odkryć poczynionych w XX-leciu Polski Ludowej, zwrócił uwagę na aktywny udział zabytków w kształtowaniu współczesności, a wyraziwszy pogląd, że najnowsze odkrycia umożliwiły napisanie na nowo pierwszych kart naszej historii oraz zrozumienie początków państwa i narodu polskiego, zakończył wysunięciem postulatów badawczych na najbliższą przyszłość.

Prof. dr Zdzisław Rajewski, referat noszący tytuł *Prezentacja zabytków Tysiąclecia* rozpoczął od przypomnienia tradycji badań nad początkami państwowości polskiej, sięgających działalności Lelewela. Pojmując prezentację zabytków również jako stałe pogłębianie świadomości historycznej w oparciu o zdobycze metodologiczne, wskazał na znaczenie obchodów Tysiąclecia dla uczenia rocznic wszystkich doniosłych wydarzeń pełnego okresu istnienia państwowości polskiej (m. in. uroczystości grunwaldzkie, jubileusz 600-lecia Uniwersytetu Jagiellońskiego, XX-lecie Polski Ludowej). Wiele uwagi poświęcił sposobom upowszechnienia i nadania nowej funkcji społecznej zabytkom archeologicznym, kładąc nacisk na powstanie muzeów i wystaw związanych z rocznicami, których obchody weszły w skład obchodów Tysiąclecia. Po dokonaniu przeglądu sposobów upowszechnienia, do których zaliczył: wystawy stałe i objazdowe, prezentację wystaw zapoznających z kulturą polską za granicą, tworzenie rezerwatów archeologicznych, pomniki i upamiętnienie miejsc historycznych, działalność instytucji naukowych i badawczych, zjazdy i konferencje naukowe, środki masowego przekazu i akcję popularyzacyjną o coraz szerszym zasięgu oraz działalność wydawniczą w zakresie publikacji naukowych i popularnonaukowych, scharakteryzował metody wystawiennicze, zwracając uwagę na bogactwo form ekspozycji i wskazał na wzrost liczby zwiedzających, podkreślając rozszerzenie się przekroju społecznego odbiorców kultury. W zakończeniu stwierdził, że obchody Tysiąclecia, oparte dwoma biegunami o wczesne średniowiecze i czasy najnowsze oraz stanowiące prezentację społecznego i politycznego rodowodu państwa, przez ujawnienie stanu posiadania zabytków pomnożyły zasób dóbr kulturalnych, stając się bodźcem dla twórczości dnia dzisiejszego.

Prof. dr Karol Estreicher w komunikacie pt.: *Zarys kamienicy mieszczącej z XIV wieku w murach Collegium Maius Uniwersytetu Jagiellońskiego* scharakteryzował problematykę konserwatorską renowacji zespołu na tle dziejów budowy, ze szczególnym uwzględnieniem znaczenia ujawnionych jego najdawniejszych składników.

Prof. dr Jan Pazdur w komunikacie pt. *Podstawowe osiągnięcia ochrony zabytków techniki w Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej*, rozpatrując wymienione zabytki jako przedmiot ochrony konserwatorskiej, określił je jako związane z techniką i technologią wytwarzania oraz transportu i wymiany, a zarazem stanowiące syntezę procesu technologicznego. Przedstawił program i metody ochrony i konserwacji oraz zasady organizacyjne i wymienił najważniejsze osiągnięcia, interpretując je jako wkład do obchodów Tysiąclecia.

Podczas obrad sesji popołudniowej, których przewodnictwem objął prof. dr K. Estreicher, zebrani wysłuchali następujących wypowiedzi:

Prof. Jerzy Remer w komunikacie pt. *Ratusz Staromiejski w Toruniu — problematyka konserwatorska i muzealna*, podkreślając znaczenie obiektu z uwzględnieniem głównych faz dziejów budowy dla problematyki konserwacji, rekonstrukcji i adaptacji, przedstawił ogólne założenia renowacji, połączonej z zabezpieczeniem technicznym, przy wydobyciu wszelkich wartości historycznych oraz odkryć dokonanych w toku zabiegów konserwatorskich. Przechodząc do problemów adaptacyjnych, związanych z rekonstrukcją wnętrza zabytkowych i odkrytego ich wystroju, omówił zasady ekspozycji, przewidujące włączenie do niej architektury, wyeksponowanej ze względu na szczególną wartość samego obiektu.

Prof. dr Maria Znamierowska-Prüfferowa w komunikacie pt.: *Z zagadnień ochrony zabytków etnograficznych w Polsce Ludowej* zwróciła uwagę na zmiany zachodzące na wsi w wyniku przemian gospodarczo-społecznych. Omówiwszy straty wojenne w zabytkach nieruchomości, ruchomych i zbiorach, stwierdziła, że XX-lecie Polski Ludowej było okresem odrodzenia i rozkwitu ochrony zabytków kultury ludowej, co wyraziło się w rozszerzeniu badań, rozwoju dawnych muzeów i powstawaniu nowych oraz pomnożeniu kierunków opieki przez tworzenie skansenów, rezerwatów i parków etnograficznych. Pojmując rolę zabytków kultury ludowej jako oświatową, a zarazem czynnik pogłębiania kultury ogólnonarodowej wskazała na znaczenie wydawnictw o problematyce etnograficznej dla upowszechnienia świadomości potrzeby ochrony rozpatrywanych obiektów. Poświęciwszy uwagę zmianie roli przedmiotów kultury ludowej z roli użytkowej w środowisku wiejskim na dekoracyjną dla warstw inteligencji, położyła szczególny nacisk na potrzebę wzmocnienia ochrony zabytków nieruchomości wobec ich zagrożenia zagładą w związku z przebudową wsi. W zakończeniu dała wyraz przekonaniu, że przy osiągnięciach pozytywnych należy w przyszłości unikać popełnionych błędów i wysunęła postulaty zmierzające do ulepszenia ochrony i konserwacji obiektów kultury ludowej.

Doc. dr Alfred Majewski w referacie, którego tytuł brzmiał: *Odbudowa czołowych zamków Polski południowej*, wspomniawszy o utracie dawnej funkcji obronnej i funkcji mieszkalnej w związku ze zmianą własności w nowych warunkach społecznych, omówił problemy zabezpieczenia, zagospodarowania i zmiany funkcji rozpatrywanych obiektów oraz znaczenie ich atrakcyjności dla turystyki. Przechodząc do szczegółowego przeglądu osiągnięć dwudziestolecia, przedstawił na przykładach: Wawelu, Pieskowej Skały, Wiśnicza, Niedzicy, Baranowa, Dębna i Krasiczyna problematykę konserwacji i adaptacji, przy szczególnym uwzględnieniu odkryć dokonanych w okresie XX-lecia i ich wpływu na kierunek prac konserwatorskich, zmiany przeznaczenia obiektów oraz ich dostosowania do nowych funkcji, do potrzeb turystyki i do zwiększającego się ruchu zwiedzających. Poświęciwszy uwagę innym obiektom odrestaurowanym lub znajdującym się w toku konserwacji (Łańcut, Będzin, Toszek, Lipowiec), zakończył wysunięciem najpilniejszych zadań w zakresie zabezpieczenia, restauracji i rekonstrukcji (Niepołomice, Sucha, Tęczyn, Ogrodzieniec, Krzyżtopór).

Doc. dr Andrzej Żaki w komunikacie pt.: *Relikty preromańskie na Wawelu — najświeższe odkrycia, konserwacja, ekspozycja* zapoznał zebranych z przebiegiem i wynikami badań w rejonie tzw. Rabsztyna, które doprowadziły do ujawnienia m.in. relikwów domniemanej rotundy, oraz poruszył nasuwające się w związku z dokonanymi odkryciami zagadnienia konserwacji i ekspozycji.

Plk. mgr Kazimierz Konieczny komunikat pt.: *Ochrona zabytków w działalności Muzeum Wojska Polskiego w latach 1945—1966* rozpoczął od przypomnienia strat wojennych. Przechodząc do osiągnięć w okresie XX-lecia omówił wysiłki podjęte przez Muzeum Wojska Polskiego w celu odzyskania i zabezpieczenia zbiorów militariów na Ziemiach Zachodnich i w Polsce centralnej, koleje zgromadzonych obiektów i rozbudowę zbiorów, z uwzględnieniem specyfiki rozpatrywanej dziedziny (prace poszukiwawcze na terenach bitew i działań partyzanckich, poszukiwanie i konserwacja sztandarów z 1939 r.). Osiągnięciom w gromadzeniu zbiorów towarzyszyło wypracowanie metod konserwacji tkanin

i metali oraz zabezpieczenia przed niszczycielskim działaniem światła i szkodnikami biologicznymi. Najważniejszym wynikiem dotychczasowej działalności stała się możliwość urządzenia licznych wystaw i wyposażenia nowo powstających muzeów, upowszechniających znajomość dziejów oręża polskiego.

Prof. Bohdan Marconi komunikat p.t.: *Problematyka konserwacji malarstwa sztalugowego i rzeźby polichromowanej* poświęcił rozwojowi metod dokumentacji i konserwacji oraz osiągnięciom, ilustrowanym przykładami ważniejszych prac konserwatorskich.

Na zakończenie pierwszego dnia obrad odbyło się w odbudowanym Zamku Przemysława otwarcie wystawy „Skarby Kultury Narodowej”, na którą złożyły się eksponaty ze zbiorów Muzeum Narodowego w Poznaniu, uzupełnione obiektami pochodzącymi z Muzeum Narodowego w Warszawie, Państwowych Zbiorów Sztuki na Wawelu, Muzeum Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie oraz Biblioteki PAN w Kórniku. Otwarcia wystawy dokonał w imieniu ministra kultury i sztuki dyr. S. W. Balicki.

W drugim dniu sesję przedpołudniową, której obradom przewodniczyli: dr J. Banach i prof. dr J. Białoostocki, wypełniły następujące referaty i komunikaty:

Doc. dr Wiktor Ziń w referacie p.t.: *Badania architektoniczne w Krakowie i ich role w dziele odbudowy zabytków* przedstawił dokonane w związku z robotami na Rynku Głównym, niedawne odkrycia relikwów najwcześniejszej zabudowy, poświęcając uwagę zagadnieniom ich udostępnienia i ekspozycji, z uwzględnieniem koncepcji utworzenia rezerwatu podziemnego, oraz omówił wyniki najnowszych badań na Sałwatorze.

Mgr inż. arch. Mirosław Przyłęcki referat p.t.: *Odbudowa i konserwacja zabytków na Ziemiach Zachodnich i Północnych*, rozpoczął od charakterystyki terenu, zawierającej ocenę zniszczeń wojennych, stanu zabytków i problemu zaludnienia, poparta danymi liczbowymi. Stwierdziwszy, że odbudowa nie była rekonstrukcją stanu sprzed 1939 r., podał jej założenia, przewidujące wykorzystanie przydatnych elementów i wzbogacenie ich nowymi, z uwzględnieniem specyfiki terenu. Po przedstawieniu organizacji i początków działalności w zakresie ochrony i konserwacji zabytków oraz wyszczególnieniu napotykanym trudności, scharakteryzował podejmowane zabiegi i dotychczasowe osiągnięcia, podkreślając ich związek z obchodami Tysiąclecia.

Mgr Henryk Kondziela w komunikacie p.t.: *Problematyka odbudowy ośrodka staromiejskiego w Poznaniu* naświetlił związane z rekonstrukcją i konserwacją zagadnienia: remontów i przekwaterowań, uporządkowania parterów i elewacji ulicznych, właściwego zagospodarowania obiektów, podkreślenia przebiegu obwarowań przez zazielenienie oraz usunięcia ruchu przelotowego i uprzywilejowania ruchu pieszego w ośrodku historycznym, określając jako naczelną zadanie wydobycie cennych wartości zespołu zabytkowego przy poprawie warunków mieszkaniowych.

Prof. dr Konrad Jażdżewski w komunikacie p.t.: *Rzut oka na ważniejszy dorobek naukowo-badawczy i konserwatorski muzealnictwa archeologicznego w PRL.*, omawiając potencjał muzealnictwa archeologicznego, podkreślił jako jego szczególną cechę aktywność naukowo-badawczą i wydawniczą. Po zapoznaniu zebranych ze stroną organizacyjną, odbudową strat wojennych, rolą prowadzonych badań w badaniach ogólnokrajowych i problematyką badawczą, przedstawił wyniki prac badawczych i osiągnięcia, wyrażające się w tworzeniu rezerwatów oraz zabezpieczeniu i odbudowie licznych obiektów, wskazując na związek badań z konserwacją terenową i muzealną.

Prof. dr Ksawery Piwocki, zabierając głos stwierdził, że zanim ukształtowała się ostateczna organizacja powojennego konserwatorstwa początki jej zawdzięczone były inicjatywie i ofiarności jednostek. Powracając do początków organizacji opieki nad zabytkami, nawiązał do roli Naczelnej Dyrekcji Muzeów i Ochrony Zabytków, która skupiła najwartościowszych fachowców, oraz przypomniał ludzi, zasłużonych dla stworzenia polskiej szkoły konserwatorskiej, przywrócenia historycznego kształtu Warszawy i innych miast, jak również dla rewindykacji zabytków i zainicjowania akcji związanych z obchodami Millenium. Podkreślił znaczenie utworzenia filii muzealnych (Nieborów, Wilanów, Łańcut, Gołuchów), które pozwoliło na uratowanie bezcennych wartości i zasobów dzieł sztuki dla kultury narodowej, oraz zwrócił uwagę na powstanie koncepcji muzeów poświęconych walce i męczeństwu narodu, inicjatywe wystaw ruchomych i rolę akcji wydawniczej. Kończąc wspominał o dyskusjach nad metodami konserwacji w nowej skali, powstałej w warunkach powojennych, oraz o wypracowaniu zasad rekonstrukcji i konserwacji zespołów urbanistycznych i architektonicznych.

Dr Andrzej Gruszecki pierwszą część komunikatu pt.: *Próby ustalenia metody konserwacji ruin; Terenowe badania naukowe architektoniczno-historyczne* rozpoczął od naszkicowania historii konserwacji ruin na tle prądów panujących w XIX w. i w okresie międzywojennym oraz wykazał, że po przezwadze tendencji do odbudowy w pierwszych latach powojennych, ostatnio dokonał się nawrót do konserwacji. Określiwszy miejsce i znaczenie problemu konserwacji ruin, zwrócił uwagę na brak jednolitej metody wobec stosowania rozmaitych metod odziedziczonych w Polsce i wskazał na wzór Anglii, uznając za najwłaściwszą adaptację metody angielskiej, zmodyfikowanej na użytek miejscowy z uwzględnieniem roli dydaktycznej i potrzeb turystyki. Po dokonaniu przeglądu przykładów zastosowania wypracowanej metody, omówił dokumentację pełną i uproszczoną oraz zakres prac, poświęcając uwagę zagadnieniu materiału, warunkującego specyfikę miejscową. Przechodząc do drugiej części komunikatu, dokonał rozróżnienia dwóch rodzajów źródeł, za które uznał: przekazy pisane i ikonograficzne oraz same mury obiektów zabytkowych. Wychodząc z założenia, że badania nad każdą z wymienionych kategorii wymagają odmiennego przygotowania zawodowego, wskazał na wiodącą ze względu na konieczność znajomości techniki budowlanej rolę architekta w badaniach samego obiektu oraz położył nacisk na potrzebę zespołowości prac przy współdziałaniu przedstawicieli rozmaitych dyscyplin naukowych. Po dokonaniu charakterystyki badań wykazał, że konserwacja stwarza okazję do badań, dla których w Polsce Ludowej powstały sprzyjające warunki, a które prowadzą do odkryć nieznanych obiektów i fragmentów. Jako wniosek z przedstawionych rozważań wysunął postulaty dotyczące: ustalenia metody badań, zwołania roboczej konferencji naukowej i powołania doradczego zespołu roboczego, przyjęcia zasady metodycznych badań jako etapu poprzedzającego sporządzenie dokumentacji konserwatorskiej oraz szkolenia kadry specjalistów przez dokształcanie architektów na studium podyplomowym w Politechnice Warszawskiej i uzupełnianie w zakresie technicznym wiadomości archeologów uczestniczących w badaniach obiektów architektonicznych.

Prof. Alfons Długosz w komunikacie pt.: *„Wielickie żupy solne — tysiącletni zabytek górnictwa* podkreślił znaczenie odkryć i zabytków wielickich dla badań nad rozwojem górnictwa polskiego w konfrontacji z wynikami badań archiwalnych. Poruszywszy zagadnienia ekspozycji zbiorów zgromadzonych w wyniku odkryć, przedstawił organizację miejscowego muzeum jako świadectwa twórczego wkładu do rozwoju polskiej myśli technicznej, zwracając uwagę na oświatową rolę muzeum, problematykę dydaktyczną wystaw i akcje wydawnicze.

Mgr Maciej Rejmanowski komunikat pt.: *Problematyka konserwatorska zamków w Radzynie i Golubiu* poświęcił zagadnieniom odbudowy i adaptacji rozpatrywanych obiektów na tle zwięzłego przedstawienia ich historii i dziejów budowy oraz dawniejszych poczynań konserwatorskich.

Mgr Włodzimierz Błaszczyk w komunikacie pt.: *Zagadnienie grodów i zamków na wyżynie krakowsko-częstochowskiej i ich znaczenie dla turystyki* omówił rozmieszczenie obiektów, ich stan zachowania, problematykę ochrony i konserwacji oraz możliwości wykorzystania dla potrzeb turystyki w związku ze szczególnymi wartościami zabytkowymi i krajobrazowymi.

Obrady sesji popołudniowej, których przewodniczącym był A. Duda-Dziewierz, rozpoczął przedstawiciel Wydziału Kultury KC PZPR, prof. Antoni Łyżwański wypowiedzią, w której apelował do oponentów zainteresowanych ochroną zabytków o zwrócenie baczniejszej uwagi na potrzebę otoczenia należyłą opieką zabytków zanikającego budownictwa drewnianego oraz miejsc walki i męczeństwa narodu polskiego.

Doc. dr Kazimierz Malinowski referat pt.: *Główne kierunki rozwoju ochrony dóbr kultury w Polsce Ludowej* rozpoczął od określenia roli socjalizmu i podstawowych założeń ideologicznych, do których zaliczył: przekonanie o prawidłowości procesów rozwojowych, równorzędność w potraktowaniu zagadnień bytowych i dziedziny świadomości, postawę humanistyczną, wyznaczającą dobro człowieka jako cel wszelkiego działania, oraz szerokie włączenie przeszłości do programu działania kulturalnego. Wychodząc z wymienionych założeń, przedstawił jako przesłanki, na których oparto działalność w zakresie ochrony dóbr kultury:

1. przyjęcie zasady planowego działania i stworzenie zwartej struktury organizacyjnej służby muzealnej i konserwatorskiej,
2. aktywizację działalności oraz rozszerzenie zakresu i zasięgu działania,
3. oparcie działalności na podstawach naukowych,
4. przyjęcie funkcji społecznej i użytkowej jako wytycznej działania.

Następnie rozpatrzył, wynikające z każdego z przedstawionych punktów, kierunki działania w poszczególnych dziedzinach, poświęcając uwagę dotychczasowym osiągnięciom. Stwierdziwszy, że nie na wszystkich odcinkach uzyskano zadowalające wyniki, wymienił nasuwające się zadania, kończąc wyrażeniem przekonania o ich wykonalności ze względu na zgodność z generalną linią rozwojową, przychylność władz i opinii publicznej oraz istnienie licznej i należyście przygotowanej kadry, zdolnej podjąć oczekującym ją obowiązkom.

Dr Jerzy Banach w komunikacie pt.: *Galeria w Sukiennicach uwagi o dziejach pierwszej siedziby Muzeum Narodowego w Krakowie* podał zarys dziejów budowy gmachu i historii muzeum na tle rozwoju miasta i przemian zabudowy śródmiejscowej z uwzględnieniem wydarzeń historycznych, związanych z Rynkiem, oraz zaznajomił zebranych z powojenną działalnością muzeum, poświęcając uwagę pomnożeniu zbiorów, ich konserwacji, nowemu wyposażeniu pomieszczeń i zagadnieniu frekwencji zwiedzających.

Mgr inż. arch. Feliks Kanclerz komunikat pt.: *Społeczna opieka nad zabytkami w Polsce* poświęcił naświetleniu głównych kierunków społecznej opieki nad zabytkami, roli społecznych opiekunów zabytków, powiązania z turystyką oraz znaczenia opieki społecznej w zakresie wychowawczym i jej współdziałania z terenową służbą konserwatorską.

Doc. dr Bohdan Kostrzewski w komunikacie pt. *Ekspozycja zabytków archeologicznych „in situ” na przykładzie rezerwatu archeologicznego w Gieczu; Adaptacja pałacu Górków dla Muzeum Archeologicznego w Poznaniu* zapoznał zebranych z problematyką konserwacji i ekspozycji odkrytych relikwów architektonicznych i znalezisk w warunkach terenowych oraz adaptacji odbudowywanego obiektu zabytkowego na użytek muzealny.

Mgr Władysław Filipowiak w komunikacie pt.: *Początki polityki i gospodarki morskiej w okresie pierwszych Piastów* zajął się politycznym i gospodarczym rozwojem Ziemi Północnych we wczesnym okresie państwowości polskiej na tle historii stosunków z Polską i w świetle wyników badań terenowych oraz problemem ich udostępnienia drogą ekspozycji muzealnej.

Dyr. mgr Mieczysław Ptaśnik w końcowym referacie pt.: *Muzealnictwo i służba konserwatorska w obchodach Tysiąclecia Państwa Polskiego* podsumował wyniki obrad, zwracając uwagę na osiągnięcia XX-lecia w dziedzinie muzeologii i konserwatorstwa, ze szczególnym uwzględnieniem wyników badań archeologicznych i architektonicznych oraz ich znaczenia dla pogłębienia znajomości najwcześniejszego okresu kształtowania się państwowości polskiej. Do osiągnięć XX-lecia zaliczył ożywienie zainteresowania historią Polski w wyniku działalności badawczej, wydawniczej i wystawienniczej, w której problematyce znalazły odbicie węzłowe zagadnienia obchodów Tysiąclecia, łącząc przeszłość z terażniejszością. Kładąc nacisk na znaczenie stosunku Państwa Ludowego do rozwoju opieki nad zabytkami, dał wyraz przekonaniu, że nadanie im nowej funkcji społecznej pozwoli nie tylko udostępnić je terażniejszemu pokoleniu, ale również zachować dla przyszłości. Zamykając obrady, zakończył wyrażeniem wdzięczności gospodarzom i organizatorom, autorom referatów i komunikatów oraz wszystkim, którzy wnieśli wkład w dzieło ochrony dóbr kultury.

Na zakończenie drugiego dnia obrad odbyło się w salach Prezydium MRN spotkanie z Przewodniczącym Prezydium RN m. Poznania.

Trzeciego dnia uczestnicy sympozjum mieli możliwość zwiedzania miasta i jego zabytków oraz muzeów poznańskich.

Sympozjum „Renesans zabytków Tysiąclecia w Polsce Ludowej” stało się okazją do dokonania wszechstronnego przeglądu dorobku XX-lecia w dziedzinie muzealnictwa i konserwatorstwa, a zarazem podsumowania dotychczasowych osiągnięć, ich krytycznej oceny i wysunięcia postulatów na przyszłość. We wszystkich wypowiedziach przewijały się zagadnienia: związku osiągnięć ostatnich lat z obchodami Tysiąclecia, znaczenia stosunku Państwa Ludowego do ochrony dóbr kultury oraz wagi ich szerokiego udostępnienia w służbie społecznej dla kształtowania jego świadomości historycznej i socjalistycznej kultury narodu.

Poprzeszając na zwięzłym przedstawieniu najistotniejszych założeń poszczególnych wypowiedzi, należy nadmienić, że materiały sympozjum, referaty i komunikaty, ogłoszone zostaną w specjalnym wydawnictwie Muzeum Narodowego w Poznaniu.

Zdzisław Bieniecki